

УДК 811.111:81'33]:[378.147:80-057.4]

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1\(31\)-265-277](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1(31)-265-277)

Гасій Григорій Михайлович доктор технічних наук, професор, професор кафедри гірничих технологій та будівництва ім. проф. Бакка М.Т., Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0002-1492-0460>

Гасій Олена Володимирівна кандидат економічних наук, доцент, директор Навчально-наукового центру забезпечення якості вищої освіти, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, <https://orcid.org/0000-0002-5116-0448>

Ищенко Валентина Леонідівна кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри ділової іноземної мови, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, <https://orcid.org/0000-0002-4812-0859>

Горбуньова Соф'я Олегівна старший викладач кафедри ділової іноземної мови, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, <https://orcid.org/0000-0001-8023-5851>

Стеценко Володимир Валерійович кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри української, іноземних мов та перекладу, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, <https://orcid.org/0000-0001-6758-3616>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФІЛОЛОГІВ

Анотація. У статті розглядаються перекладацькі трансформації як ключовий аспект перекладознавства, зокрема в освітньому контексті та процесі підготовки перекладачів технічної термінології. Особливу увагу приділено різноманіттю видів перекладацьких трансформацій, що демонструє складність та багатовимірність процесу перекладу специфічних текстів. Увага акцентується на тому, що існують різні класифікації перекладацьких трансформацій на підґрунті лінгвістичних, культурних та стилістичних відмінностей між мовами. Також, ці класифікації варіюються залежно від акцентів на певні аспекти перекладу, але серед загальних типів трансформацій виокремлюються калькування, модуляція, граматичні та

лексичні трансформації, які є основними в перекладознавстві. Окремо розглядається роль лексичних запозичень, зокрема з англійської мови, у розвитку української термінології, на прикладі галузі будівництва та цивільної інженерії. Запозичення термінів і їх адаптація до граматичних і фонетичних норм мови-реципієнта є важливим етапом мовної еволюції, а перекладачі використовують різні методи для інтеграції нових термінів у цільову мову. Проблеми адаптації термінів у контексті взаємодії мов є також суттєвими для теорії перекладу.

Ключові слова: перекладацькі трансформації, термінологія, технічний переклад, запозичення, еквівалентність.

Gasii Grygorii Mykhailovych Doctor of Engineering Sciences, Professor, Professor at the Department of Mining Technologies and Construction named after Prof. Bakka M.T., Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0002-1492-0460>

Hasii Olena Volodymyrivna Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Director of the educational and scientific center for quality assurance of higher education, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, <https://orcid.org/0000-0002-5116-0448>

Ishchenko Valentyna Leonidivna Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Head of the Business Foreign Language Department, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, <https://orcid.org/0000-0002-4812-0859>

Horbunova Sofia Olehivna Senior lecturer of the Business Foreign Language Department, Poltava University of Economics and Trade, <https://orcid.org/0000-0001-8023-5851>

Stetsenko Volodymyr Valeriyovych Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Ukrainian, Foreign Languages and Translation, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, <https://orcid.org/0000-0001-6758-3616>

APPLICATION SPECIFICS OF ENGLISH TERMS IN THE EDUCATION OF PHILOLOGISTS

Abstract. The article examines translation transformations as a key aspect of translation studies, particularly in the educational context and the process of

training translators for technical terminology. Special attention is given to the variety of types of translation transformations, which demonstrates the complexity and multidimensionality of the translation process of specialized texts. The focus is placed on the fact that there are various classifications of translation transformations based on linguistic, cultural, and stylistic differences between languages. These classifications also vary depending on the emphasis placed on specific aspects of translation. However, among the general types of transformations, calque, modulation, grammatical, and lexical transformations are distinguished as fundamental in translation studies. The role of lexical borrowings, particularly from English, in the development of Ukrainian terminology is also discussed, using the fields of construction and civil engineering as examples. The borrowing of terms and their adaptation to the grammatical and phonetic norms of the recipient language is an important stage in linguistic evolution, with translators employing various methods to integrate new terms into the target language. The issues of term adaptation in the context of language interaction are also significant for translation theory.

Keywords: translation transformations, terminology, technical translation, borrowing, equivalence

Постановка проблеми. Переклад іноземних, зокрема, англійських текстів українською мовою має величезний вплив на повсякденне та професійне життя як окремої людини, так і організації, навіть тієї, що не має закордонних контактів через глобалізацію ринків, послуг тощо. Позаяк саме якість перекладу визначає коректність та еквівалентність передачі та сприйняття різної інформації як усно, так і письмово [2, 10].

Необхідність забезпечення точної передачі змісту оригіналу, дотримання норм мови перекладу та збереження комунікативної мети тексту, окремі види перекладів мають деякі специфічні особливості. Різні види перекладу характеризуються насамперед жанрово-стильовими різновидами текстів оригіналів. Прийнято розрізняти переклад офіційно-ділових текстів, наукових творів, інформаційних повідомлень, публіцистики, художніх творів [3].

Переклад англійської термінології є особливо складним завданням. У праці дослідження здійснюється на прикладі термінології у сфері будівництва та інженерії. Така термінологія є надзвичайно специфічною, багатогранною та часто пов'язана з культурними і історичними особливостями країни, з якої вона походить. Це, нерідко, створює суттєві труднощі при її перекладі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням і розв'язанням актуальних проблем перекладу у різний час займалися вітчизняні та

зарубіжні вчені й автори, зокрема, S. Bassnett [8], P. Newmark [13], E. A. Nida [14], C. Nord [15], B. В. Коптілов [3] та багато інших.

Юджин Альберт Найда (англ. Eugene Albert Nida), американський лінгвіст, який вважається одним із засновників перекладознавства [9] у своїй основоположній та фундаментальній праці «Toward a Science of Translating» (1964) [14] виклав положення та бачення, які вплинули на розвиток перекладознавства як наукової дисципліни. Він увів важливе розмежування між формальною еквівалентністю, тобто коли переклад намагається максимально відтворити форму оригіналу, і динамічною еквівалентністю – коли переклад орієнтований на досягнення аналогічної емоційної та когнітивної реакції у читачів перекладу, як і в читачів оригіналу. Динамічна еквівалентність, яку він розробив як альтернативу усталеним поглядам, які розглядали переклад як формальне відтворення структури оригіналу, стала значним кроком уперед, адже підкреслювала необхідність передавати сенс, а не тільки форму. Крім цього Юджин Найда розглядав переклад як складний процес, що включає лінгвістичний, семантичний і комунікативний аналіз тексту, визначив етапи аналізу оригіналу, пошуку еквівалентів та реконструкції тексту перекладу, наголошуючи на важливості врахування очікувань та фонових знань аудиторії. Він також закликав застосовувати методи суміжних дисциплін, зокрема, лінгвістики, семіотики, психології для розвитку теорії перекладу. Його ідеї вплинули на формування функціональних теорій перекладу і стали основою для сучасних підходів, що розглядають переклад як багатовимірний процес, відкриваючи нові перспективи для наукового вивчення та практики перекладу [11].

Пітер Ньюмарк (англ. Peter Newmark) англійський професор перекладу в Університеті Суррея, вважається однією з головних постатей в ХХ столітті у перекладознавстві в англomовному світі. Він є автором праць «Approaches to Translation» (1981) [13] та «A Textbook of Translation» (1988) [12], котрі вважаються класичними працями в галузі перекладознавства. Він є одним із провідних теоретиків перекладу ХХ століття, чії ідеї справили значний вплив на розвиток перекладацької теорії та практики [16].

У своїй праці «Approaches to Translation» Ньюмарк систематизує та аналізує різні перекладацькі підходи, методи та стратегії. Він, як і Юджин Найда, за кінцевим результатом виокремлював різні підходи до перекладу, зокрема, семантичний, який орієнтований на збереження форми та змісту оригінального тексту, та комунікативний, який спрямований на адаптацію тексту до потреб та очікувань цільової аудиторії. Крім цього, Пітер Ньюмарк детально розглядає численні прийоми перекладацьких трансформацій, що можуть застосовуватись в рамках таких підходів. У фундамен-

тальній праці «A Textbook of Translation» Ньюмарк викладає комплексну теорію перекладу. Ця праця стала одною з найвпливовіших навчальних посібників у галузі перекладознавства. Він розглядає різноманітні аспекти перекладацької діяльності, наприклад, від процесу перекладу та вибору стратегій до особливостей перекладу різних жанрів та типів текстів. Він також приділяє значну увагу питанням перекладацької етики та ролі перекладача.

Загалом, ключові концепції Ньюмарка, такі як семантичний та комунікативний переклад, стали важливим внеском у теорію перекладу, а його праці заклали фундамент для системного вивчення перекладознавства як наукової дисципліни. Його праці й досі залишаються актуальними джерелами інформації для теоретиків, практиків та викладачів перекладу.

Ще одною визначною постаттю у світовому перекладознавстві є Сьюзен Една Баснетт (англ. Susan Edna Bassnett), британська теоретикня перекладу та порівняльна літературознавиця, членкиня Королівського літературного товариства, яка у своїй праці «Translation Studies» (1980) запропонувала комплексний підхід до перекладу як до незалежної наукової дисципліни, заклавши основи для сучасного перекладознавства. Ця книга є однією з перших робіт, що прагне систематизувати та об'єднати різні підходи до перекладу, подаючи їх як цілісну міждисциплінарну область досліджень. Вона також розглядає переклад як процес міжкультурної комунікації, що включає як лінгвістичні, так і культурні аспекти, тобто поділяла ідею аналізу перекладу як акту комунікації, в якому неодмінно має враховуватися культура, наміри автора і в цьому значу роль відводила перекладачу як посереднику між різними культурами.

Вона наголошує на значенні культурного контексту, міжтекстуальних зв'язків та семіотичного аналізу, тобто переклад має не просто відтворити слово іншою мовою, а передати всю атмосферу тих часів, за яких текст написаний, а також враховувати зв'язки та екскурси на інші відомі книги чи події, значення символів та знаків у різних культурах. Вона аналізує проблеми різного типу перекладів, підкреслюючи, що передача форми й стилю є такою ж важливою, як і передача змісту.

Сьюзен Баснетт також детально аналізує історичний розвиток теорії перекладу, починаючи від класичних робіт античності і середньовіччя до модерних концепцій XX століття, включно з роботами Юджина Найди та інших ключових фігур. Однією з важливих тем книги «Translation Studies» є концепція еквівалентності, яка розглядається не лише з точки зору точності перекладу, але й у контексті досягнення однакової (схожої) реакції, як у слухачів оригінального тексту, так у слухачів перекладу.

В цілому «Translation Studies» стала основою для розвитку міждисциплінарного підходу до перекладу, підкреслюючи значення соціальних, культурних та історичних аспектів у процесі перекладу. Книга вплинула на ціле покоління дослідників, перетворивши перекладознавство на окрему галузь знань із власними теоріями, методологією та критичним апаратом.

Мета статті – розкриття особливостей застосування англомовної термінології в контексті підготовки філологів-перекладачів інженерно-технічного напрямку.

Виклад основного матеріалу. Дослідження перекладацьких трансформацій має тривалу та складну історію як в українському, так і в зарубіжному науковому просторі. Водночас, проблема перекладацьких трансформацій й досі залишається важливим предметом вивчення, що свідчить про її фундаментальне значення для теорії та практики перекладу. Поняття перекладацьких трансформацій широко використовується у мовознавстві. Однак, воно не має загальноприйнятого визначення, позаяк різні вчені розуміють це поняття на свій лад, вкладають в нього різний зміст і дають відповідно різні визначення. Проте, в цілому під перекладацькими трансформаціями можна розуміти міжмовні перетворення – зміни структури або елементів вихідного тексту, які покликані досягти перекладацької адекватності та еквівалентності.

Варто зауважити, що для письмового та усного, у тому числі синхронного перекладу функціонують одні і ті ж види перекладацьких трансформацій, проте для синхронного перекладу їх застосування має певні особливості через складність і напруженість такого виду перекладу. Вважається, що синхронний переклад є найскладнішим видом перекладу. Основна складність такого перекладу, яка полягає в практичній неможливості здійснити переклад кожного слова, зумовлена тим, що в мозку перекладача одночасно відбувається велика кількість різних мисленнєвих процесів. Як наслідок, запам'ятати кожне окреме слово є практично неможливим. Натомість, перекладач-синхроніст інтерпретує та відтворює аудиторії чи слухачу загальний зміст висловлювання спікером, який знову ж таки, отримується завдяки використанню різноманітних перекладацьких трансформацій [17].

В цілому використання перекладацьких трансформацій зумовлене комплексом міжмовних відмінностей, зокрема, структурних, культурних та стилістичних. Різна будова англійської – аналітичної мови та української – синтаксичної мови є причиною використання перекладацьких трансформацій при перекладі.

Проте, варто зауважити, що наразі не існує єдиної загальноприйнятої та загальновизнаної класифікації перекладацьких трансформацій, натомість їх

функціонує безліч, запропонованих авторами різних наукових шкіл як вітчизняних, так і зарубіжних. Теоретиками перекладу розроблено та запропоновано різноманітні таксономії прийомів і стратегій, які використовуються перекладачами, але досі не досягнуто консенсусу щодо єдиної стандартної класифікації. Різні дослідники розробляють власні класифікації, враховуючи різні аспекти перекладу, такі як лінгвістичні, культурні, стилістичні відмінності між мовами, які відрізняються між собою за критеріями та типами трансформацій. Така різноманітність підходів відображає складність процесу перекладу та його багатовимірність.

Водночас, можна навести перелік найпоширеніших типів перекладацьких трансформацій, які в тій чи іншій формі зустрічаються в різних класифікаціях різних вчених. Дійсно, значна частина науковців мають деякі спільні підходи до класифікації трансформацій, а більшість основних типів, таких як транскрипція, калькування, модуляція, перестановка, є відносно загальноновизнаними в перекладознавстві.

Різні дослідники, такі як J. C. Catford, E. A. Nida, О. В. Борисова, В. І. Карабан, Г. П. Кочур, Н. О. Федотова, О. І. Чередниченко та ін. пропонували власні підходи та погляди на проблему перекладацьких трансформацій, а досліджувані ними класифікації часто мають різні акценти та рівні деталізації залежно від конкретних аспектів на яких вони зосереджувались.

Це означає, що існують узгоджені базові категорії (загальні типи), але в межах цих категорій науковці можуть акцентувати різні аспекти або додавати інші види трансформацій.

Отже, перекладацькі трансформації – невід’ємна частина професійного перекладу, які перекладачі використовують для подолання відмінностей між мовними системами, культурними контекстами та стилістичними особливостями оригінального й цільового текстів. Основні види перекладацьких трансформацій включають транслітерацію, транскрипцію, калькування, лексичні трансформації, модуляцію, експлікацію (пояснення), компенсацію, антонімічний переклад, граматичні трансформації, конкретизація та генералізація.

Далі детальніше розглядаються згадані види перекладацьких трансформацій.

Транслітерація – спосіб передавання графічної форми слова або тексту оригінальної мови шляхом заміни букв або символів відповідними літерами або символами цільового письма. У транслітерації зберігається графічна структура слів, а не їх звукова чи фонетична форма. Це процес, який орієнтується на букви, а не на звуки. Наприклад, «*primer* – *праймер*», «*facade* – *фасад*».

До основних характерних рис транслітерації можна віднести:

– принцип графічної відповідності – транслітерація забезпечує передачу кожної букви вихідного алфавіту через еквівалентну букву або поєднання букв цільового алфавіту. Наприклад, українська літера «ш» передається як «sh» у латиниці;

– принцип незалежності від вимови – транслітерація ігнорує фонетичні особливості мови оригіналу, зосереджуючись лише на графічних символах (літерах);

– принцип стандартизації – транслітерація здійснюється згідно з офіційно затверджених таблиць або систем, які забезпечують однозначну відповідність між символами двох алфавітів, наприклад, міжнародний стандарт ISO 9.

Варто зауважити, що в Україні діє державний стандарт, який регламентує строгу еквівалентність літер кирилиці літерам латинського алфавіту – ДСТУ 9112:2021 «Кирилично-латинична транслітерація та латинично-кирилична ретранслітерація українських текстів. Правила написання (ISO 9:1995, NEQ)». Наприклад, власна назва будівельного інструменту «Milwaukee» транслітерується як «Мілуокі» або «DeWalt» – «Деволт». Цей стандарт застосовується для транслітерації власних назв у офіційних документах (свідоцтва, паспорти тощо), картографії, базах даних і міжнародній комунікації.

У своїй діяльності перекладачі вдаються до транслітерації, коли необхідно здійснити:

– передачу власних назв, тобто імен, географічних назв, назв організацій тощо. Наприклад, «Albert Einstein – Альберт Ейнштейн», «Harvard University – Гарвардський університет».

– передачу назв брендів, товарів, компаній. Наприклад, «Ceresit – Цезіт», «Caterpillar – Катерпілар».

– адаптацію термінів, відсутніх у мові перекладу. Наприклад, «cable-stayed (bridge) – вантовий (міст)».

– неологізмів, коли слово тільки входить у вжиток і поки не має усталеного перекладного відповідника. Однак такі випадки частіше стосуються запозичень. Наприклад, «tensegrity – тенсегрїті», «lappato – лапатований», «renovator – реноватор».

Транскрипція – це спосіб передачі звучання іншомовних слів, зокрема власних назв і термінів, засобами фонетичної системи мови перекладу.

Калькування – переклад за допомогою створення нових одиниць мови, коли окремі компоненти іншомовного слова чи виразу переводяться дослівно, створюючи нове слово чи фразу в мові перекладу. Наприклад, «skyscraper – хмарочос», «green building – зелене будівництво», «construction site – будівельний майданчик».

Лексичні трансформації – застосування синонімів, гіперонімів або інших лексичних засобів для адаптації виразів у мові перекладу. Наприклад, «*excavation – розробка тунелю*», «*roofing – покрівельні роботи*», «*blueprint – креслення*».

Модуляція – зміна точки зору або логіки виразу, щоб передати той самий зміст, але з урахуванням особливостей цільової мови та культури. Це може включати зміну граматичних структур, синонімічні заміни або адаптацію ідеї так, щоб вона була зрозумілою та природною для цільової аудиторії. Наприклад, «*The building is in poor condition due to weathering and wear and tear – Будівля знаходиться в поганому стані через вплив погодних умов та зношення*», «*The contractor must provide a detailed estimate for the project – Підрядник повинен надати детальний кошторис для проекту*».

Експлікація (пояснення) – переклад, при якому термін або вираз, що може бути незрозумілим для цільової аудиторії, розширюється або пояснюється додатковими словами, щоб зробити його зрозумілим. Це часто застосовується для специфічних або технічних термінів, які не мають прямого аналога в цільовій мові. Наприклад, «*drainage system – система водовідведення*», «*load-bearing wall – стіна, що передає навантаження від вище змонтованих конструкцій*», «*building code – нормативний документ, що визначають вимоги до будівництва та безпеки будівель*».

Компенсація – використовується, коли певний аспект оригінального тексту неможливо відтворити в цільовій мові. Перекладач компенсує це, використовуючи прийоми, які передають відсутній елемент у іншому місці тексту або змінюють його форму. Цей метод допомагає зберегти значення та інтонацію оригіналу, не втрачаючи його зміст. Наприклад, «*The roof needs to be shored up due to structural concerns – Через конструктивні проблеми необхідно зміцнити дах*», «*The building's foundation was reinforced using rebar – Для зміцнення фундаменту будівлі використано арматуру*».

Антонімічний переклад – метод, за якого висловлювання оригінальною мовою замінюється на протилежне за змістом цільовою мовою, використовуючи антоніми, щоб досягти точнішого стилістичного або змістового ефекту в контексті перекладу. Цей метод дозволяє зберегти значення, але при цьому змінити вираз таким чином, щоб він більше відповідав стилістичним чи культурним вимогам цільової мови. Наприклад, «*It is not uncommon for buildings in this area to experience significant damage after storms – Доволі часто будівлі в цій місцевості зазнають суттєвих пошкоджень після ураганів*».

Граматичні трансформації – це зміни, які можуть включати: перестановку (зміна порядку слів або частин речення), заміну частини мови (дієслово змінюється іменником, прикметник – прислівник тощо) та

об'єднання чи розчленування речень. Наприклад, «*The engineer inspected the structure before approving the installation – Перш ніж схвалити установку, інженер оглянув конструкцію*», «*The building's stability depends on the quality of joints – Стійкість будівлі залежить від з'єднань*».

Конкретизація та генералізація – конкретизація передбачає заміну загального терміна на більш точний, а генералізація – навпаки, заміну точного терміна на загальний.

Отже, трансформації допомагають адаптувати цільовий текст до конкретної аудиторії або контексту, зберігаючи при цьому зміст оригінального тексту.

Лексика української термінології є багатошаровою, а тому у сучасному термінознавстві важливе місце займає вивчення лексичних запозичень з англійської мови, як джерела великої кількості неологізмів. Взагалі явище запозичення є невід'ємною частиною та невідворотнім етапом мовної еволюції і часто відбувається, коли одна мова стикається з іншою культурною, технологічною або науковою сферою. Не виключенням є взаємозв'язок англійської і української мов.

У загальному розумінні запозичення термінів з іншої мови – це процес перенесення лексичних одиниць із однієї мови в іншу, зберігаючи їх значення або адаптуючи їх відповідно до правил граматики та вимови мови-реципієнта. Це природній процес для всіх мов на різних етапах їх розвитку. Як зазначається в дослідженнях, обмін мовними одиницями збагачує мовні системи і супроводжує їхній розвиток [1]. До того ж, жодна мова не існує у повній ізоляції – кожна з них або впливає на інші, або сама підпадає під їхній вплив. При цьому мова може змінювати свою роль із мови-донора на мову-реципієнта залежно від історичних, соціальних чи культурних обставин [7].

Українська термінологія, як динамічна та адаптивна частина мови, має високий потенціал до сприйняття запозичень. Науково-технічна термінологія української мови значно насичена словами іншомовного походження, кількість яких складає лівову частину професійної лексики, що є закономірним явищем, оскільки лінгвістичні можливості української мови дещо обмежені в забезпеченні неологізмів [4, 5]. Це особливо помітно у таких сферах, як будівництво та цивільна інженерія, де постійно з'являються нові концепції, технології, методи тощо, що потребують точного та швидкого позначення. Проте, входженню запозичення й інтеграції його до термінології іншої мови, у тому числі, української мають сприяти певні умови – можливість фонетично та графічно відтворювати запозичене слово цільовою мовою, тобто українською, а отже, дослідження проблеми адаптації іншомовної

лексики відіграє важливу роль у розвитку української терміносистеми. До речі, у лінгвістиці функціонує стійка думка про визначальний вплив цільової мови на запозичення. Відразу варто доповнити та уточнити, що ефективно інтегруватися до іншої мовної системи можуть ті іншомовні слова, які задовольняють специфіку одиниць і правил мови-реципієнта. В іншому разі відбувається асиміляція, або взагалі десемантизація іншомовного слова. Проте, це відбувається не відразу, для інтеграції, асиміляції чи десемантизації потрібен час [6].

У контексті запозичення термінології до іншої мови варто розрізняти запозичення, які мають чітке походження з конкретної мови, та інтернаціоналізми – терміни, які поширені у багатьох мовах світу. Інтернаціоналізмами вважаються терміни, які активно використовуються принаймні в трьох мовах, що належать до різних мовних груп, і мають спільне значення. Наприклад, у сфері будівництва та цивільної інженерії до таких слів можна віднести «*bulldozer*» – «бульдозер» або «*renovation*» – «реновація», що позначає модернізацію чи ремонт будівлі. До речі, слово «модернізація» також є запозиченням, яке використовується в багатьох мовах світу.

З переліченого списку видно, що в українській термінології не існує питомих українських відповідників для позначення цих механізмів, а отже запозичені англійські слова переважно ставали єдиними назвами спеціальних наукових понять сфери будівництва та цивільної інженерії.

У своїй праці [7] І. П. Скорейко-Свірська визначає такі шляхи засвоєння лексем іншомовного походження:

- запозичення мовної одиниці без перекладу, що є найбільш поширеним способом. Наприклад, «*container*» – «контейнер»;
- впровадження українського відповідника, як альтернатива іншомовного терміна. Наприклад, «*scaffolding*» – «риштування»;
- варіантність – одночасне функціонування запозичення та питомого українського відповідника. Наприклад, «*primer*» – «праймер» – «грунтівка».

– узгодження правопису термінів з їх належністю мовної сімейства [7].

Водночас у процесі запозичення слів іншомовного походження важливу роль відіграє адаптація – коли іноземний термін запозичується і пристосовується до мовних, фонетичних і граматичних норм мови-реципієнта, інколи без глибокого перекладу значення. Це може стосуватися змін у написанні або вимові терміна для полегшення його сприйняття та інтеграції в нову мову. Наприклад, англійське слово «*block*» в українській термінології перекладається як «блок».

Висновки. За результатами проведеного дослідження встановлено, що перекладацькі трансформації є необхідним елементом для досягнення

адекватності та еквівалентності в перекладі, особливо коли йдеться про міжмовні та міжкультурні відмінності в процесі підготовки філологів. Вони дозволяють перекладачу адаптувати текст до специфічних мовних та культурних умов цільової аудиторії, забезпечуючи збереження значення та контексту оригіналу.

У процесі перекладу англomовної термінології, зокрема в технічній сфері, існує необхідність врахування специфічних відмінностей між мовами, що обумовлює застосування різноманітних перекладацьких трансформацій. Цей процес є ключовим для забезпечення адекватного відтворення змісту тексту, що забезпечує його коректне сприйняття і розуміння в іншій мовній культурі.

Зважаючи на актуальність проблеми перекладу технічних текстів, зокрема в галузі будівництва та інженерії, навчальні програми для філологів мають бути орієнтовані на глибоке освоєння сучасних перекладацьких підходів, засвоєння специфічної термінології та вдосконалення навичок роботи з технічними текстами різних жанрів. Окрім традиційних методів перекладу, майбутнім фахівцям необхідно надати інструменти для ефективного використання перекладацьких трансформацій у практичній діяльності.

Література:

1. Баранник Д.Х. Українська мова на межі століть. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 40–47.
2. Гасій Г.М. Особливості творення англomовних термінів у сфері будівництва та цивільної інженерії й способи їх перекладу українською мовою. Полтавський університет економіки і торгівлі. Полтава, 2024. 118 с.
3. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. Вид-во при Київському державному університеті видавничого об'єднання «Вища школа», 1982. 170 с.
4. Кузнецова І.В. Структурний аналіз англійських однокомпонентних архітектурно-будівельних термінів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Філологія*. 2015. № 19 (1). С. 78–80.
5. Лещук Т.Й. До проблеми термінологічних запозичень у мові науки і техніки. *Українська термінологія і сучасність*. 2005. №. 6. С. 53–56.
6. Медведєва О. Запозичення термінів як чинник лексичної інтерференції. *Українська термінологія і сучасність : зб. наук. праць*. К., 1998. С. 147–151.
7. Скорейко-Свірська І.П. Освоєння англomовних запозичень в українській науково-технічній термінології : дис. ... канд. Філол. Наук : 10.02.01. Тернопіль, 2009. 242 с.
8. Bassnett S. *Translation studies*. Routledge, 2013. 208 p.
9. Eugene Nida – Wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Eugene_Nida (date of access : 12.11.2024).
10. Ghadhban M.G., Hamad S. R. Challenges of Achieving Terminological Equivalence in Translating Civil Engineering Technical Terms from English into Arabic. *Nasaq Journal*. 2024. № 42(13). P. 1378–1400.
11. Munday J. *Introducing Translation Studies : Theories and applications*. Routledge, 2016. 376 p.
12. Newmark P. *A textbook of translation*. New York : Prentice Hall, 1988. 292 p.

13. Newmark P. Approaches to Translation. Pergamon Press, 1981. 200 p.
14. Nida E. A. Toward a Science of Translating. Brill Archive, 1964. 331 p.
15. Nord C. Text Analysis in Translation : Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-oriented Text Analysis. Rodopi, 2005. 274 p.
16. Peter Newmark. European Society for Translation Studies. URL: <https://est-translationstudies.org/2011/peter-newmark-professor-of-translation-at-the-university-of-surrey-died-on-12-july-2011-at-the-age-of-95/> (date of access : 12.11.2024).
17. Raufov M.M. Elementary transformations in simultaneous translation. *Academic research in educational sciences*. 2021. № 2(1). P. 484–490.

References:

1. Barannyk D.Kh. (2001). Ukrainska mova na mezhi stolit [The Ukrainian language at the turn of the century]. *Movoznavstvo [Linguistics]*, 3, 40–47 [in Ukrainian].
2. Gasii G.M. (2024). *Osoblyvosti tvorennia anhlo-movnykh terminiv u sferi budivnytstva ta tsyvilnoi inzhenerii y sposoby yikh perekladu ukrainskoiu movoiu [Peculiarities of creating English terms in civil engineering and methods of their translation into Ukrainian]*. Poltava University of Economics and Trade. Poltava, 118 c [in Ukrainian].
3. Koptilov V.V. (1982). *Teoriia i praktyka perekladu [Theory and practice of translation]*. Vyd-vo pry Kyivskomu derzhavnomu universyteti vydavnychoho obiednannia «Vyshcha shkola», [in Ukrainian].
4. Kuznetsova I. (2015). The structural peculiarities of English one-component architecture and construction terms. *International Humanitarian University Herald. Philology*, 19 (1), 78–80.
5. Leshchuk T.I. (2005). Do problemy terminolohichnykh zapozychen u movi nauky i tekhniky [To the problem of terminological borrowings in the language of science and technology]. *Ukrainska terminolohiia i suchasnist [Ukrainian terminology and modernity]*, 6, 53–56 [in Ukrainian].
6. Medvedieva O. (1998). *Zapozychennia terminiv yak chynnyk leksychnoi interferentsii [Borrowing of terms as a factor of lexical interference]*. *Ukrainska terminolohiia i suchasnist: zb. nauk. Prats [Ukrainian terminology and modernity: collection of scientific works]*. Kyiv, 147–151 [in Ukrainian].
7. Skoreiko-Svirska I.P. (2009). *Osvoiennia anhlo-movnykh zapozychen v ukrainskii naukovo-tekhnichnii terminolohii [Mastering English-language borrowings in Ukrainian scientific and technical terminology]: PhD thesis*. Ternopil [in Ukrainian].
8. Bassnett S. Translation studies. Routledge, 2013. 208 p.
9. Eugene Nida – Wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Eugene_Nida (date of access : 12.11.2024).
10. Ghadhban M.G., Hamad S. R. Challenges of Achieving Terminological Equivalence in Translating Civil Engineering Technical Terms from English into Arabic. *Nasaq Journal*. 2024. № 42(13). P. 1378–1400.
11. Munday J. *Introducing Translation Studies : Theories and applications*. Routledge, 2016. 376 p.
12. Newmark P. A textbook of translation. New York : Prentice Hall, 1988. 292 p.
13. Newmark P. Approaches to Translation. Pergamon Press, 1981. 200 p.
14. Nida E. A. Toward a Science of Translating. Brill Archive, 1964. 331 p.
15. Nord C. Text Analysis in Translation : Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-oriented Text Analysis. Rodopi, 2005. 274 p.
16. Peter Newmark. European Society for Translation Studies. URL: <https://est-translationstudies.org/2011/peter-newmark-professor-of-translation-at-the-university-of-surrey-died-on-12-july-2011-at-the-age-of-95/> (date of access : 12.11.2024).
17. Raufov M.M. Elementary transformations in simultaneous translation. *Academic research in educational sciences*. 2021. № 2(1). P. 484–490.